

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14. Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Mámenia ľudovej strany.

Na svete je mnoho duševne slepých ľudí, ktorí sa boja každého svetla, každého pokroku; ktorí chcú celý svet držať v tej temnote, zaslepenosti, v ktorej oni žijú a v ktorej aj zomrú. Takýchto, duševnou slepotou potrestaných ľudí môžeme len ľutovať.

Je ale u nás na Horniakoch mnoho aj takých ľudí, ktorí sú nie potrestaní duševnou slepotou, ktorí jasne vidia, lež sa len stavajú slepými, sprostými, a to všetko len preto robia, aby ciele svoje dosiahnuť mohli. Takíto umelí, pretváraní slepi sú u nás vodcovia ľudovej strany. A títo nezaslúžia poľutovania, lež sú treštuhodní.

Vodcovia ľudovej strany sú napospol učení, čítaní, sveta zkusení ľudia, ktorí veľmi dobre vedia, ktorí veľmi dobre vidia, že

terajšia liberálna strana, z ktorej ona pošlá vláda vedie osud krajiny, zasluhuje všeobecnú vďaku a pochvalu, že Uhorsko priviedla do takého rozkvetu, o jakom sa predtým veru veľmi málo vlastencom snívalo.

A napriek tomuto skutku, ktorí vodcovia ľudovej strany veľmi dobre vidia, posledne začali liberálov nazývať tatármi. Nuž a prečo, lebo vraj liberáli tak robia, jako robili tatári, že totižto nevinných pokojných kresťanov (snáď len katolíkov?) o všetko orabujú, ozbíjajú, čo vziať môžu a čo vziať nemôžu, to zpusťujú, vypália a konečne ľudí kántria a vraždia.

Kto takéto koňstvá tvrdí o liberáloch, to je čo má hneď aj

300 reverendí na sebe.

Odkedy liberálna vláda má opraty v rukách, jedno za druhým uvádza do života také ustanovizne, ktoré občiansku slobodu obyvateľov rozmnožujú, zastaralé ustanovizne vyhadzujú a nahradzujú novými ľudskejšími. A toto bolí vodcov ľudovej strany, ktorí sú úhlavnými nepriateľmi opravdovej slobody, ktorí by aj teraz radi ľud jako hoviadka viesť, jako ho viedli v stredoveku.

Vodcami ľudovej strany sú magnáti a jednotliví katolícki kňazia.

O magnátoch veľmi dobre vieme, že na chudobnom ľuďe orali, že zachádzali s ním skutočne čo tatári; keď sa im znepáčil niektorý poddaný, zastrelil ho jako psa a nechali ležať. A títo magnáti spojili sa teraz s kňazmi, tým cieľom, aby zvrhli s vlády liberálov a sami vzali opraty do rúk.

Keby tak títo magnáti, podporovaní katolíckymi kňazmi, došli k vláde, čo sa ale, dá Boh, nikdy nestane, prvé by bolo žeby sa usilovali zotrieť zákon slobody, žeby znovu uviedli poddanstvo, aby mali zase tisíc a tisíc poddaných, na ktorých by si mohli svoje veľkopanské chůvky prevádzať; keď by sa im na pr. divočina minula v lese, nahnali by poddaných do lesa, a na týchto by strieľali.

Liberálna vláda aj tomu najmizernejšiemu, aj tomu najchudobnejšiemu človekovi dáva všetky tie ľudské práva, ktoré dáva grófom a barónom. Toto je ten hák, ktorý sa nepáči ľudovým vodcom. Oni sa dosiaľ nevedia spriatelíť s tou myšlienkou, žeby sme mohli byť všetci rovni, všetci sebe samým páni. Grófi sa ešte aj dnes toho náhľadu, že ich Pán Boh len preto stvoril, aby využitovali chudobný biedny ľud, aby na ňom orali.

Milí rodáci, toto sú skryté ciele vodcov ľudovej strany. Tieto ciele vám oni nezradia, lebo veľmi dobre vedia, žeby vás tým od seba odstrašili. Miesto toho ale, dobre pozorujúc nábožný cit Slovákov, tým heslom vás vábia pod svoje zástavy, že idete bojovať za vieru Ježiša Krista.

Magnátski vodcovia ľudovej strany, spriahnutí s katolíckymi kňazmi, tým chcú na vás účinkovať, že roztrubujú, že liberálna vláda zhanobuje svätú vieru. Oni veľmi dobre vedia, že je to sprostá lož, ale si myslia, Slováci sú teraz ešte dosť sprostí, tí nám to uveria, a dajú sa nám upotrebiť za nástroj k dosiahnutiu našich cieľov. Vďaka potom, keď už budeme na vláde, postaráme sa o to, aby ľud iba to čítal, čo my napíšeme, budeme ho držať v slepote, nie tak, jako tá terajšia <zprepádaná> liberálna vláda, ktorá ľud osvecuje všemožným spôsobom.

Magnátski vodcovia ľudovej strany veľmi dobre vedia, že cirkevné reformy neurážajú náboženský cit, lebo veď by to nikdy nebol dovolil

náš pomazaný kráľ, ktorý si vždy volí vládu uhorskú z liberálnej strany; oni dobre vedia, že cirkevné zákony Jeho Veličenstvo odobril, schválil, poneváž sa presvedčil, že sú tiež z náboženského ohľadu neškodnými, a vodcovia ľudovej strany všetko toto tiež tak dobre vedia, jako to vieme aj my, a predsa zlomyselne, stavajúc sa sprostými, protivu toho rozhlasujú. Aj líška, keď chce korisť lapíť, stavia sa zdochnutou a tak lúpeží. Takými líškami sú magnátski vodcovia ľudovej strany, ktorí číhajú na slovenský ľud. Tatári tiež očistomok odtiahli, a keď ľud vyšiel zo skrýš, vrhli sa naň a vraždili ho.

Takto stoja veci v pravom svetle. Milí rodáci, keď budete hlasovať na ľudovú stranu, tým hlasujete na jarmo, ktoré vám magnáti na krky položia, a nebudete brániť vieru Ježiša Krista, lebo túto nikto nenapáda, najviac ju napádajú magnáti so svojim bezpríkladne nemravným životom.

Slovo k rodákovi.

Naše ústavné, konštitucionálne práva, náš zákonný vliv na verejné záležitosti, ako sme to už predošle podotkli, neprevádzame síce bezprostredne, priamymi účinkami, lež cestou volieb. Voľby tieto sú opravdovým a výlučným základom všetkého toho, čo sa v občianskom živote s nami deje a diať bude ešte aj s našimi potomkami. Ony sú prameňom veškerých práv a povinností, všetkej moci a zodpovednosti; ony sú pre nás začiatkom i koncom nášho štátoprávneho účinkovania. Z toho vyplýva ich veľiká významnosť pre nás i pre krajinu, z toho nasleduje ich neoceniteľná vážnosť, z toho ale aj tá nesmierna zodpovednosť, ktorú pri používaní volebného práva na seba berieme, ba skrze to používanie chciac-nechtiac, niesť musíme.

Zodpovednosť táto je tým väčšia, lebo pri účinku tomto našom nerozhodujeme ako jednotlivci, len sami za seba, a len sami o sebe: ale rozhodujeme spolu aj za tých a o tých, ktorí práva volebného nemajú, rozhodujeme o osude 17 millionov ľudí, o dobro a zlo krajiny a štátu. — Nemožno nám tedy dosť bedlivými, dosť opatrnými byť pri úkole tomto, a preto svedomite uvážif musíme prečo, načo, k akému cieľu volíme a koho máme volif?

Aby sme si na tieto otázky dostatočne odpovedať, aby sme si vec jasne a zreteľne znázornif mohli: potrebné nám poznať ústavu, konštitúciu našu, jej parlamentárne zriadenie, a terajší stav nášho parlamentu a jeho stránok.

Štát náš uhorský je parlamentárnou monarchiou. Zákonodarná a výkonná moc spočiva v rukách ústavného kráľa a v rukách ľuďom voleného, celý národ zastupujúceho snemu, diety.

Moc a hodnosť kráľovská vyplýva z pragmatiky sankcie, ktorá je našim základným zákonom. Zákonodarný sbor, snem alebo dieta ale od nás samých závisí, lebo veď všetkých vyslancov, ablegátov my sami si volíme v medziach zákona ľubovoľne, samostatne, na vlastnú zodpovednosť a síce teraz riadne na päť rokov. — Snem náš pozostáva so 414 volených poslancov, ku ktorým ešte 40 chorvatských vyslancov patrí.

Aby takáto voľba, početná korporácia s úspechom, zdarile pracovať a napredovať mohla, musí mať popri potrebných schopnostiach isté vytknuté ciele, vopred ustálené plány účinkovania, takzvané programy. Programy tieto v prvom rade ustávajú smer pokračovania a znázorňujú tie ciele, ktoré majú byť dosiahnuté, tie potreby, ktoré majú byť zaopatrené a tie idey, ktoré majú byť do života uvedené.

Dľa smerov týchto tvoria sa takzvané parlamentárne strany. Smery tieto sú rozličné. Teoretické ustálené vynikajú zvlášte tri, menovite: 1. smer konservatívny, 2. liberálny a 3. radikálny, ku ktorým ešte aj štvrtý, takzvaný reakcionárny pripočítat možno.

Smer konservatívny záleží hlavne v tom: pridržiť sa toho, čo bolo doposavád, udržať a uspokojiť sa s tým, čo je už známe; smer liberálny hľadá ale rozumne, lež opatrne pokračovať s časom, postupný vývin a stále rozumné napredovanie je jeho účelom. Smer radikálny chce tiež napredovať, lenže s prechvatom, silou-mocou, bezúzdne a bez ohľadu na potreby času a primerané okolnosti. Smer reakcionárny je konečne smutná cesta spiatočná, je cesta raková.

Z povedaného nasleduje, že sa konservativizmus môže honosiť istou bezpečnosťou, ale postráda napredovania. Radikalizmus má možnosť napredovania, ale chybuje mu istota i bezpečnosť, následkom toho že sa dopúšťa prechmatov. Jedine liberalismus spája napredovanie s istotou a bezpečnosťou, lebo postup jeho riadi mierna opatrnosť a vyráťanosť. O zpiatočnícťve reakcionarizmu nehodno ani hovoriť, od toho nech nás chráni Pán Boh.

Takéto čisto teoretické smery sú ale v parlamentoch vôbec zriedkavé a u nás sa zvlášte čisté ani nenachodia, vynímajúc jedine smer liberálny, ktorý v úplnosti svojej pod touto zástavou už od vyše dvadsať rokov miesto svoje zástáva a vŷvodí na sneme našom. — Okrem liberálnej, máme teraz takzvanú «národnú stranu», ktorá sa tiež svobodomyšlnou rada menuje, ba skutočnú liberálnosť, opravdovú svobodomyšlnosť si výlučne za svoj odznak nárokuje, s akým však právom, povieme si pozdejšie. — Máme ďalej nateraz z dvoch osobytých strán pozostávajúcu «neodvislú» stranu, ktorá medzi liberalismom a

radikalizmom všetky stupne zaplňuje. A máme konečne na sneme jedným údom zastúpenú «ľudovú» stranu, ktorá sa zvlášte k reakcii, zpiatočnícťvu kloni.

Strany tieto — zas okrem liberálnej, ktorá si svobodomyšlnosť a ľudovej, ktorá si reakciu, zpiatočnícťvo za účel vytkla — nepripojujú sa čisto a výlučne ani k jednomu z hore označených smerov, ale za cieľ majú jedine oponovanie, dľa osobných, časových a naskytnuvších sa potrieb vše ten, vše onen smer nasledujú, v celku alebo v odsekoch, ba vždy nové a nové heslá i zásady nachodia, v istých zvláštnosťach jeden nad druhého licitujú.

Idúc ďalej v uvažovaní, vidíme a vieme, že tá parlamentárna strana vedie zákonodarstvo, že tá panuje a spravuje osud krajiny, ktorá má absolútnu väčšinu zabezpečenú, to jest tá, ktorá vyše polovice všetkých údov snemu za svojich počítuje, aby tak pri rozriešovaní, ktoré sa hlasovaním deje, väčšinu mať a tým svoje náhľady, svoju vôľu preraziť mohla.

U nás panuje nateraz, ako vieme, strana liberálna. Ona je dnes vládnu stranou, ňou preto tak nazvaná, lebo vláda s jej lona pochodí a ňou podporovaná parlamentárne panovať a spravovať oprávnená i schopná je. Vládnu je ona ale len nateraz, lebo keby väčšiny nemala a iná, bárs ktorá strana by tú väčšinu obsiahla, táto poslednia by sa stala vládnu, na čo ale doposavád žiadnych vŷhľadov niet, ani ešte na dlho byť nemôže, ako sa to neskoršie presvedčíme. — Ostatné naše strany, bárs sa medzi sebou ani najmenej neshodujú, tvoria opposíciu z čiastky oproti liberálnej strane, zvlášte ale v najúplnejšej shode oproti vláde.

Keď takto, aspoň zväčša, sme na čistom ohľadom zriadenia a zovnútornej formy snemu nášho, potrebné nám je bližšie, obšírnejšie a hlbšie obznámiť sa s týmito stranami parlamentu nášho, lebo len tak si môžeme utvoriť úsudok o tom, ku komu sa máme pripojiť, presvedčiť sa o tom, kam nám káže isť občianska a vlastenecká povinnosť a naše svedomie.

O závažných týchto veciach prehovoríme si v budúcom čísle.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Otázka kvóty. Svojho času boli sme sdělili, že uhorský kvóťový výbor rozhodne odmietnul požiadavku rakúskeho kvóťového výboru, aby Uhorsko na budúce platilo na spoločné výdavky rovným počtom o 12 percentov viac. Rakúsky kvóťový výbor pojednával teraz toto odmietnutie uhorského výboru a aj naďalej zotrval

na svojom stanovisku, totižto na požiadavke zvýšenia kvóty so strany Uhorska. — Obidva výbory budú už len na jaseň zasedať.

Delegácie. Delegácie, ktoré sú nič inšie než z členov uhorského a rakúskeho parlamentu v rovnom počte pozostávajúci výbor a ktorých povolaním je ustáliť krajský rozpočet spoločných ministerstiev, také sú: ministerstvo zahraničia, ministerstvo spoločného vojska a ministerstvo spoločných financií, začali zasedať v sobotu. Na týchto zasadnutiach boli zvolení iba predsedovia a ostatní hodnostári. Za predsedu uhorskej delegácie zvolený bol Koloman Széll, bývalý finančný minister, za predsedu rakúskej delegácie ale barón Ján Chlumeczký.

Delegácie prv než začnú pojednávať rozpočty a s tým súvisiace otázky, idú vždy na poklonu ku kráľovi. Toto sa stalo aj tohoto roku a síce v pondelok na poludnie. Ponevác delegácie tohoto roku zasedajú v Budapešti, tak kráľ prijal najprv rakúsku delegáciu, čo hosťov v Uhorsku a len potom uhorskú, vo Viedni deje sa to práve naopak, tam býva prijatá najprv uhorská delegácia a za ňou rakúska.

Predsedovia v reči, ktoré predniesli pred kráľom, ubezpečili Jeho Veličenstvo o nezlomnej vernosti národov ku trónu, taktiež o ochote, že na organizáciu vojska krajiny odhlasujú toľko, koľko len hmotné pomery dovoľujú.

Jeho Veličenstvo rovnako odpovedal na pozdravujúce reči delegacionálnych predsedov.

Predovšetkým poďakoval sa za prejavenej city nezlomnej vernosti, zatým rozpomenul sa na tú úprimnú sústrasť, ktorú prejavili národy Jeho Veličenstvu z príležitosti odumretia jeho brata arcikniežaťa Karola Ludvíka; za sústrasť túto úprimne ďakuje.

Za tým prešiel na politiku. Vyslovil svoje potešenie nad tým, že pomer náš ku všetkým európskym mocnostiam je veľmi priateľský, čoho dôkazom sú aj tie blahoželané, ktoré dostal od európskych panovníkov z príležitosti oslávneho tisícročného jestvovania Uhorska.

Na Východe behom uprchlého roku viackrát vznikly znepokojujúce chýry, trojcajsársky spolok ale vždy utišil tieto nepokoje. Aj uznanie bulharského kniežaťa za zákonného panovníka Bulharska tiež prispelo k ustáleniu pomerov na Balkáne.

Vyzdvihol otvorenie Železnej brány na Dolnom Dunaji, ktoré svetochýrne dielo veľmi napomôže kupectvu a premávku na Dunaji. Konečne prial, aby delegácie zdarne previedly úlohy svoje.

Spoločný rozpočet. Výdavky spoločných ministerstiev obnášajú na rok 1897-my 160 millionov 584 tisíc zlatých; tedy o 4 milliony viac, než bežiacieho roku. Toto zvýšenie výdavkov vyžadovalo spoločné vojsko. Na zaoberanie spoločných výdavkov pripadajú príjmy z cla a iné menšie príjmy. Po odrátaní týchto zostane nezaokrútené 107 millionov 270 tisíc zlatých, z ktorej summy platí Uhorsko 33 millionov 682 tisíc, Rakúsko ale 73 milliony 587 tisíc zlatých.

Spoločný minister vojanstva barón Krieghammer zaďakoval zo svojej hodnosti apo delegáciach odstúpi. Nástupníkom jeho bude Bolfras, adjutant Jeho Veličenstva.

Na ostrove Kréte povstanie sa utišuje. Turecký sultán poslal nového gubernátora, ktorý sa rázne prichytil k zavedeniu poriadku. V Grécku badať pohyb za to, aby ostrov tento bol privtelený do Grécka.

KRAJINSKÝ SNEM

Teraz sa prichytil snem do pojednávania takého návrhu zákona, ktorého následky hlboko budú vplývať na náš konštitucionálny život. Tento návrh zákona vzfa-

huje sa na to, že budúce nad voľbami, proti ktorým voličia zadali prosbu, nebude viac súdiť sám snem, lež úplne neodvislý súd, totižto kráľovská kúria. A týmto zamĺknu všetky upodozrievania, že snem aj také voľby ospravedlnil, ktoré neboly úplne čisté. Liberálna vláda, ktorá sa nemá čo obávať tohoto návrhu, ačkoľvek tenže ani najmenej neslúži k zveľadeniu, k rozmnoženiu jej moci, ponáhlala sa zadať tento návrh, aby sa stal zákonom ešte pred voľbami.

28-ho mája vydržovali vyslanci krátke zasadnutie, na ktorom bol prijatý návrh zákona o administratívnom súde; zatým boli prijaté tri návrhy zákonov viac-menej miestneho záujmu.

29-ho mája. Dnes začali vyslanci pojednávať návrh zákona o kuriálnom súdnictve. Referent *Julius Rohonyi* podvracal tú námietku, že tým utrpí vážnosť snemu, keď nad voľbami nebude snem súdiť, lež najvyšší krajský súd, totižto kúria. Keď sám snem súdi nad voľbami prosbou napadnutými, môže prípadne vzniknúť podozrenie, že si vyslanci vzájomne jeden-druhému prezru isté nadužívania.

Gróf *Albert Apponyi* drží zadaný návrh zákona za nedokonale dielo a síce preto, že dla tohoto návrhu kúria bude súdiť nad voľbami iba v 26-tych pádoch, ostatné pády si podržal snem. Návrh vo všeobecnosti prijal.

Gejza Polónyi hovoril za rozšírenie volebného práva. **30-ho mája.** Pokračovalo sa vo včera pretrhnutom pojednávaní.

Franc Sima dokazuje, že už r. 1867-ho, zvlášte ale r. 1874-ho bola cítená potreba toho, aby nad voľbami súdil neodvislý súd, taktiež už vtedy bola prízvukovaná potreba toho, aby právo volenia bolo rozšírené. On si žiada všeobecné volebné právo.

Julius Horváth návrh neprijíma, lebo ním si vďáva snem najväznejšie právo z rúk, to totižto, aby vo svojich záležitostiach právoplatne rozhodoval, návrh tento tedy unižuje snem.

Gróf *Tivadár Batthyány* návrh, ktorý značí veľký pokrok v užšom verejno-právnom živote prijíma. Rečník je tej mienky, že sa našim pomerom nehodí uvedenie všeobecného volebného práva.

Posledný rečník bol *Otto Hermann*, ktorý tiež neprijíma návrh, lebo nechce zveriť súdenie nad voľbami súdu, ktorý ďaleko stojí od politických bojov, a tak im ani nerozumie.

Svoj k svojmu.

(*) Kto by si neprial blahobyť ľudu? Ktorý opravdový vlastenec uhorský by neželal aby sa každý verný syn vlasti uhorskej v jej materinskom lone dobre cítil? No svornosť a priateľské smýšľanie, ktoré by nás šťastlivými a silnými urobil mohly v jednotlivých obciach hornouhorských, deň po deň miznú od tedy, od kedy takzvaná ľudová strana sa zjavila. Miesto svornosti rozosieva nespokojnosť obyvateľstva, miesto vecného smýšľania hlása klamlivé zásady, ktoré obyvateľov k rozhorčeniu povzbudzujú. Toto sú smutné zjavy, od ktorých nič dobrého očakávať nemôžeme.

Skrovné životné pomery našich hornouhorských gazdov prisne im nakladajú čo možno najväčšiu obratnosť a predovšetkým vecné smýšľanie. Zaoberanie sa roľníctvom v krajoch vrškovatých a husto obydlených, nezabezpečí každej rodine slušnú výživu, tým menej

môže dajaké pohodlie poskytnúť. Toto skúsili už dávno naši drotári a sklenári, keď zanechajú doma dvoch-troch členov rodiny, aby títo roľičky obrábali, oni ale odobrali sa do ďalekého sveta, hľadať to, čo k vyživeniu seba a svojich ešte potrebujú.

V kraji, prírodou tak obohatenom, jako je severná časťka našej milej vlasti, ešte je mnoho prameňov k vykoristeniu. Len pozrime do Švajciarska, kde sa tiež vysoké vrchy tsnú k modrinám neba, kde roľníctvo tiež málo nesie, alebo pozrime na polostrov škandinavský, ktorého dve tretiny strmé skaly kryjú a uvidíme, že si tamjší ľud obratnosťou a schopnosťou veľmi dobre pomáha. Nuž a či by to Slovák nebol v stave? Však my máme obratnosti a schopnosti života až nadostač, lenže ju neupotrebíme tak, jako by sme mali. Či naše ženičky nie sú šikovné, keď také výšivky a čipky robia, že ich aj cudzinci obdivujú? Alebo naši košíkári, či nevedia peknú robotu? Mucho ľudí sa u nás najde, ktorí z dreva vyrežú všelijaké krásne veci, ani učení rezbári, druhí zas z húb vedia pekné veci robiť. Máme my dost sily, dost schopnosti, len túto využívať treba.

Koľko cudzincov príjde do našich hornouhorských kúpeľov, každý by si na pamiatku chcel so sebou vziať z tých vecí, ktoré náš ľud robieva. Dobro by platil, ale nemá čo kúpiť. Každá obec by našla vo svojom chotári vofačo, z čoho by obyvatelia mali osoh. O tomto by sa mali občania medzi sebou poradiť, vrchnosť by im tiež po ruke išla, keď by ju o to požiadali.

Naši košíkári sa žalujú, že sa im so dňa na deň horšie vedie. Pravdaže je dnes trpký chlieb s károu plnou košov z mesta do mesta ísť a koše tak predávať, keď železničné vlaky za pár hodín z ďaleka môžu toľko košov dovieť, koľko je treba, a keď v každom väčšom meste sú celé sklady tohoto tovaru. Veď sa na ceste mnoho minie, a potom aj každý človek si vtedy kúpi kôš, keď ho potrebuje, nikto nečaká teraz — jako predtým — na to, kým naši cestujúci košíkári k nemu zavítajú. Naši košíkári by si mali najst kupcov vo väčších mestách, ktorí by ich prácu ustavične objednávali a odoberali, jako to morayskí košíkári robia. Prírodná vec je, že jeden košíkár, ale ani dvaja ani traja sú nenie dostatoční k takémuto kupeckému závodu, k tomu treba spojenie viac robotníkov, ba najlepšie by bolo, keďby správa obce toto spojenie zariadila. A košíkárstvo by malo dobrý choseň.

Máme pekné hory, zdravé drevo, súce na všelijaké náradie. Naši ľudia vedia robiť hrable, vydly, slovom všetky gazdovské nástroje. No dolňozemskí gazdovia sú predsa prinútení gazdovské nástroje zo Srbska si dať vozit, naši fabrikanti dajú vozit drevené sudové obrúče z Haliče a zo Sliezska. Či by tie peniaze nemohly nášmu ľudu do vaku vandrovať? Lenže jeden lebo dvaja robotníci sú nenie dostatoční, aby väčšiemu objednaníu zadosť učinily; také kupecké spojenie muselo by viac občanov, aj celé obce utvoriť, a správa obce by toto musela zriadiť. Vtedy by práca nášho ľudu pekne peniaze niesla.

Sú obce, ktoré majú široké bane na vápenný kameň. Tieto dajú do prenájmu (árendy) a často ešte aj pre svoju potrebu vápno kupujú. Nuž či by to nebolo pre obec osožnejšie, keďby sama dala vápno páliť, a keďby občania obecné vápno predávali a čistý choseň medzi sebou podelili.

Všetko by sa to mohlo stať, keďby medzi naším ľudom svornosť a priateľské smýšľanie panovalo, keďby každý uznal, že obecné dobro aj jemu osoh prináša. No svornosti a priateľského smýšľania nebolo mnoho medzi nami, a čo málo bolo, to huckanie ľudovej strany celkom chce vykoreniť.

Náš ľud je z väčšej časti utisknutý na mravnú a často aj hmotnú podporu vzdelanejších ľudí takzvanej inteligencie. Noviny ľudovej strany aj tu robia rozopru. Či to len rozumný človek môže uveriť, že nám vtedy lepšie bude, keď sa staneme jeden druhému nepriateľmi? Všetci si želáme blahobyť, ale tento len svornosťou a priateľským smýšľaním môžeme obsiahnuť. Pri zásadách ľudovej strany zdá sa to byť nemožným.

DOPISY.

Horná Orava.

Veľactený Pán Redaktor!

V čísle 6-tom nášho milého časopisu «Opravdový Kresťan» v dopise z Hornej Oravy opisal p. Strelec jedného učiteľa a spomenul aj to, že je kortešom ľudovej strany, nepomenoval ho síce, lenže sme hneď vedeli, že je to učiteľ v Breze, Ján Zborek, lebo tieto vlastnosti, ktoré sú opísané v udanom dopise, má len on: že je totižto kortešom ľudovej strany a dietky tak pekne vyučuje, jako v hore opísanom dopise stálo.

Pri tejto príležitosti chcem opísať jako menovaný učiteľ nežistne účinkuje u nás:

Tento učiteľ je i postmajstrom v obci Breze, z ktorej sa mnoho peňazí odosiela po pošte a poukázky jedine on vyplňuje, za čo ale pri každom jednom vyplnení poukázky si ráta 5 kr.; jestli by daktorý občan už vystavenú poukážku doniesol, takovú on jednoducho skazí a povie že je nie dobre napísaná a to len preto, aby mohol kšeft spraviť.

Minulý mesiac som v Kresťane čítal, že každý žid len pre svoj rebach robí, no veľmi ľutujem, že výsmenovaného aspoň otec nebol židom, lebo on tiež kupčí a najviac so zbožím, ale chcem spomenúť cteným čitateľom, že jako on kupuje ovos v mesiacoch júni, júli, auguste, septembri a októbri, keď daktorému občanovi pár krajiarov do špárkassy na interes alebo na príplatok chybuje. On takému dá zo samej jeho kresťanskej lásky za ovos, za jednu starú mieru, t. j. 60 litrov po 80 kr. a pritom si ešte aj zmenku dá podpísať od patričného, že do ktorého času má ním kúpený ovos vymerať. Keď občania vymlátia, ide po obci nakúpený ovos sbierať, ide k jednomu druhému, ktorému na ovos dal, sám na pôjd buď do sypárne, kde si najlepšie zbožie vyberie; gazda mu ale musí dať lebo sa mu zmenkou zaviazal, na jar ale tí istí občania, od ktorých ovos on takto nakúpil, taký od neho nazpät kupujú po 2 zl. 50 kr., ba často aj drahšie na bôrg. Keď vofakto peňazí nemá, tiež

z lásky oproti bližnému, ale za jakú cenu . . . a na žiaden pád nie bez zmenky.

Cheem ešte čteným čitateľom jeden debnársky kúsok o ňom sdeliť. A síce keď pred 5 rokami do tejto obce za učiteľa prišiel, dávali mu občania zôšyp zo švábk, jedenkaždý po 10 litrov; k tomuto zôšypu vypožičal si od predstavenstva obce 10 litrový súdok štemplovaný, vybil z neho dno, a miesto toho plátené dno z vonku pribil, a tak ho dal jednomu jeho susedovi v rukách držať, keď mu občania doňho švábk sypali, on ale okolo nich obskakoval, aby dobre súdok naplnili, bárs už dost veľký vrch bol zo spodku. Tento zôšyp sa v tej obci od toho času premenil, švábk viac nezôsypajú, ale peňažite za ňu platia a ten 10 litrový súdok s pláteným dnom myslím si tamejší rychtár ponechal na obdiv ku večnej pamiatke.

Dopis tento všeobecnosti napísal som preto, aby čtení čitatelia tohoto časopisu videli, jakých vodcov má ľudová strana a či viacej jesto takýchto vodcov jako je tento zakladateľ, ponevác pri žiakoch už v prvej triede ľudovú stranu zakladá a po kresťansky nesmýšľa.

Mal by som ešte dost o tomto zakladateľovi ľudovej strany písať, ale nechcem nateraz pozornosť č. čitateľov dlhšie napínať. Najbližšie však zase opíšem jeho iné kresťanské kúsky.

Dobry Strelc.

Od Griambľa, 3. júna.

Veľactený Pán Redaktor!

Trochu som pridaleho od nášho malého Debrecína, len vo sviatok a nedeľu ta sa dostávam ku službám Božím a kde-tu do jednej druhej krémičky a načúvam tam politickým diskursom, kým sa mi z flašky minie a hlava naplní bohehlavom vyššej múdrosti ružomerských novo-pečených stoličných výborníkov.

Podávam vám tedy niečo z tunajších chýrov, pravda neviem, či základných a či len po krémách vyliahnutých.

Začínam sliacanským hrdinom dňa, farárom Hlinkom, ktorého dosiaľ naši vlasteneckí farári len tak škulavo obchodili a kde-tu aj s likavským sta tuhých panslávov opovrhli.

A dnes je Hlinka vodcom pánov farárov katolíckych a luteránskych. On ako sa samosebou rozumie nedá na millennium nič, ani ho vraj na stoličnú millenniovú slavnosť nik nečakal, ale čakali ostatných patriotických farárov, no títo sa poddali vodcovstvu Hlinkovmu a okrem sv. janského neukázal sa tam ani jeden. Len kaplán sv. mikulášsky sa pochlapil a začal nadávať liberálom do . . . ani neviem akých, ale nie dobrých, lež vretenie a tak ďalej, tak že fôišpán so stoličným magistrátom a inteligenciou odišli z chrámu Božieho, a kaplán ostal sám so ženami, čo nerozumely maďarskú „modlitbu“ a týmto potom čítal vraj inú modlitbu.

Pán biskup ho vraj preto preložil do Oravy, ale len zas za kaplána.

Luteránski kňazi sa tiež neukázali, len asi dvaja sa vyhovárati, že im nemožno prísť pre inú prácu a nedúživosť.

Tak hľa ostal Hlinka duchovným vodcom lipovského kňazstva, a keď ho teraz mrzí, že ho financi pokutovali na poldraha sto zlatých pre odpredávanie soli v jeho potravnom spolku, nech si z toho nič nerobí, veď mu vraj i múka v ňom potuchla, a to ľahko preniesol, veď budú členovia spolku len po jednej korune na to doplácať. A vtedy ešte nebol vodcom kňazstva, len asi pána farára likavského.

Len to je čudné, ako mu tá múka mohla potuch-

núť, keď ju má pri nose vo farskom dvore a niekedy vraj i on sám mlieko, vajcia, slaninu predáva.

Lúčanský farár vraj zauškuje dievčatá, že boli na tanci a volákeho šuhaja tiež svedomite vylátal.

Teplansky p farár sa, ako čujem, ticho drží, lebo mu voda konsum podmyla a mnoho škody narobila. Pokutu za soľ už dávno zabudnul, má vraj div kapitálov i vo spolku i v špárkase, a súc štedrý chlap ako blahej pamäti Imro Madoesányi, nerobil si z toho nič. Členovia spolku to i tak ľahko odkýchajú, a ak sa mu múka pokazila, neďaleko je žid Teich, ten mu i na kredit dá.

Rozprávali ešte jedno-druhé i o stoličnej kongregácii, ale to som dobre nedopočul, a tak nech vám to dáky mudrejší politikár napíše.

Miloslav Špitka

Zázrivá, dňa 18-ho mája 1896.

Mnohovážny Pane Redaktor!

Časopis «Kreštan», ktorý si vytknul za cieľ hlásať lásku a svornosť kresťanskú, hájiť práva katolíkov, ale aj povzbudzovať ich k plneniu ich povinností, podlžných spolublížnému, vrchnosti a vlasti, mal som česť už viace razy čítať. Musím ale úprimne vyznať, že tento «Kreštan» od svojho vytknutého cieľu veľmi ďaleko kráča; ba celkom iné píše, ako by písať mal. Len to škoda, že redakcia jeho a dopisovatelia sú z väčšej čiastky kňazia katolícki. Jak by všetci kňazia takto mali smýšľať a učiť, tak sme ztratení, a beda tým, ktorí patria pod duchovnú správu takýchto kňazov. Lebo čo je to za láska k bližnému, takto búriť proti židom? čo je to za poslušnosť k vrchnosti, takto búriť proti matrikárom? Či matrikári vyniesli tie zákony, ktorých sú oni jedine exekútormi? Kedy zavdali matrikári príčinu katolíckym kňazom k tomu, že ich tak vysmieľajú?

To sú tí, ktorí sa držia za opravdových hlásateľov lásky Kristovej, — ale čo vidíme, — keď jednomu-druhému muška sadne na nos, už je strašným nepriateľom všetkým muchám a jedným úderom by chcel všetky až na dno pekla stlačiť. Česť výnimkám, ale málo je tých, ktorí by dľa učenia Kristovho aj nepriateľov ľúbili a usilovali sa touto láskou ich na cestu dobrú privádzať.

Týmto podobné úkazy a účinky pozorujeme aj v našej dedine. My máme dvoch kňazov — starého i mladého — alebo farára i kaplána. Farár staručký, kaplán mladučký. Farár — neviem či preto že je starý, alebo prečo — ale len v kostole je farárom. Vo fare je farárom jeho gazdiná.

Naši kňazia tiež sa starajú o nás. A že jako, to rozpoviem. Veď už z toho poznať, že sme dobrí ľudia a veriaci, lebo u nás je kňazom a krémárom najlepšie. Kňazovi, dotyčne farárovi vydržiavame do roka 28 ofier v kostole, za ktoré nám on odsľúži 24 sv. omší. Za to nám ďalej v kostole s kancľa nadáva do sviň, do galganov, do kulašnikov atď. Pobožnosť októbrovú a májovú, taktiež miserere v pôste nevydržiava nikdy; mládež školskú katolícku, ktorá do tunajšej štátnej školy chodí, katolícke náboženstvo nevyučuje. Tie deti teda sú bez katechismusu nechané na štátneho učiteľa a spolu matrikára.

Deti do konfessionálnej školy začaly chodiť v novembri a v apríli už jednej duše nebolo v škole. A či sa postará kto o to, aby chodily do školy? Veru nikto, lebo farár ešte ani školskú stolicu od minulého októbra nezvolal. Keď je pohrab, lebo sobáš, vtedy rector je v kostole do samého poludnia, a deti v škole tlčú a bijú sa; a to sa aj 50 razy trať do roka. Čo sa tedy naučia deti za ten krátky čas?

Mladoženici chodievajú pred sobášom tri razy na katechismus. Dve náuky sa dajú aj odkúpiť jedným litrom borovičky, keď ale aj príjdu na náuku, najprv 3—4 hodiny musia sečku rezať pre farský statok a triesky rúbať pre túže kuchyňu. Po tejto práci býva náuka pol hodiny.

Hej, že je to veľká starosť o naše duše?! Nech ale dakto z nás sa prehreší, už sme s bubna, t. j. s kancla dolu, lebo u nás všetko, či sa to pobožnosti týka, či inej veci, ohlašuje sa s kancla. Teda keď farárovi mrkev pokradnú, zvieme to s kancla; keď farárovi hrušky oberú, keď mu kravu hrom zahluší, keď mu drevo na ohrev nedajú, keď mu orať nejdu, keď niektorá dolina ešte na sv. omšu nedala, keď za niektorého mŕtveho ešte sv. omšu slúžiť nedali, keď dakomu niečo ukradli, koľko krémár utŕžil atď. atď., to všetko nám býva ohlásané s kancla. Teda nám netreba bubna obočného, ani ho nemáme.

No ale zišlo by sa už aj niečo nového z našej dediny dopísať a toho u nás je vždy mnoho, čo s času na čas aj sdelím.

V obci našej tiež spisoval hlasy pre ľudovú stranu náš kaplán. Naši občania sú prebyť ľudia; hrnuli sa do fary, a kaplán spísal do 300 hlasov, neberúc ohľad na to, že aj 15—16-roční šarvanci sa prišli k nemu podpísať. Veľmi mnoho ale neposlúžil ľudovej strane ani tými hlasmi, lebo v našej obci je len 92 hlasov, z týchto 92 hlasov len 36 sa bolo vo fare podpísať.

Keď ale moje riadky končím, jako dobrý veriaci mám slovo k nášmu pánu farárovi, a síce: aby toho slepého psika, ale aj toho pošinutého do kostola sebou nevodil, lebo kostol je pre ľudí a nie pre psov, ktoré nás iba pohoršujú. Že túto našu nevoľu sme pánu farárovi ešte neoznámili, príčinou toho je, že sme nehľadeli na psa, ale na toho či je! Ďalej ale to už netrpite, keď ináč nie, vypovieme štatárium na tých dvoch psov.

Naše podrobnosti budem teda častejšie udávať, lebo veru u nás sa mnoho pridáva; udám v dy len pravdu, čo živými svedectvami presvedčím a dokážem, že u nás od hlavy ryba smrdí.

Fr. Zeus Ludomil.

Millennárna výstava v Budapešti.

Isté kruhy zprvu tým odhovárali ľud od návštevy millennárnej výstavy v Budapešti, že na tejto výstave národnosti nemajú čo hľadať, že je to čisto maďarsko-židovská výstava.

Týmto heslom sa im nepodarilo odstrašiť navštevovateľov, lebo každý dobrý vlastenec za povinnosť si pokladá nakoľko mu to okolnosti dovoľujú, cestovať do Budapešti a tu sa pokochať na pohľade utešenej výstavy, obzrieť si ten obrovský pokrok, ktorý vlast naša v každom ohľade urobila. — Veľmi múdre spravily mestá a obce, že vysielajú na obecné trovy menej zámožných občanov do Budapešti, aby si títo všetko základne poobzerali a potom doma rozprávali svojim spoluobčanom o sláve a pompe, jakú tu videli a ktorá česť vydobýja uhorskému menu.

Keď títo čudní páni neboli v stave hore udaným spôsobom cieľa dosiahnuť, teraz začínajú roztrubovať, že na výstave panuje neslýchaná dražota a že tam vidno samé oplzlosti, nad ktorými sa každý mravný človek zhrzí. Toto posledné je tiež lož. Na výstave po hostincoch panujú všade tie samé ceny, čo vo všetkých veľkomestských hostincoch. Je pravda, že na výstave je aj jeden hostinec, tak zvaný francúzsky hostinec, kde sú ceny značne vyššie, než po iných hostincoch, tento hostinec ale založený je len pre grófov a barónov — tedy

vodcov ľudovej strany, kam ale s našej strany neodporúčame ani jednému ľudárovi ísť, lebo tam by nechal skutočne halenu.

Ostatne pre pospolitý ľud vystavené sú rozsiahle baraky, kde dostať za 10 krov nocľah, taktiež za ďalších 10 krov chutný, zdrave pripravený obed. Tedy o dražote nemôže byť ani reči.

A čo sa týče toho, že na výstave vidno samé oplzlosti, to je jednoducho netrebná sprostá lož. Na území výstavy nikde nič nevidno, čo by urážalo cit slušnosti, tým mieň vidno také niečo, čoby urážalo cit mravnosti. Títo zlomyseľní páni od „Krešťana“ tak ďaleko sa zabúdajú, že len aby škodili dobrému menu Uhorska a zvlášte aby kazili kredit výstavy, to čo vidno v tak zvanom „Os-Budavár“-i (starý budínsky hrad) privlastňujú výstave.

Zabavné miesto Ós-Budavár je celkom privátny podnik, ktorý s výstavou iba natoľko je v potyku, že sa tiež nachádza v lesiku. Aj sami uznávame, že v Ós-Budavári vidno mnoho všeličoho, nad čím sa pozastaví aj ľahších mravov človek. Nuž ale toto zábavné miesto nemá nič do činenia s výstavou. My ani nikomu neodporúčame, aby sa išiel do Ós-Budaváru zabávať, ačkoľby to ľudárom neškodilo, lebo tam by našli zväčša mladých grófov a barónov, budúcich vodcov ľudovej strany. My sme len každému odporúčali a to aj teraz robíme, aby si obzrel výstavu, kde si známosti svoje rozšíri a vidí mnoho pekného.

Rozvazitá žena.

V severnej Amerike, kde sa ešte veľmi často stáva, že ozbrojení zbojníci prepadnú poštovné vozy a ozbijajú jako poštu tak i samých cestovateľov, stalo sa, že jedna pani cestovala domov na takomto voze ešte s jedným cudzím človekom. Pani a cestovateľ pustili sa do rozhovoru a medzi iným začali rozhovor o zlodějoch, ktorí sa zvykli zdržovať v tých lesoch, ktorými práve cestovali. Z reči cestovateľa hneď bolo pozorovať, že sa zlodějov bojí a onedlho aj prehovoril ku dobrosrdečnej panej:

«Ja mám v pugilári tisíc dollárov a som veľmi nespokojný pre zbojníkov. Prosím vás tedy, či by ste mi vy tých tisíc dollárov neschovali vo vašich hábech, lebo jestli nás tí zbojníci prepadnú, som istý že vás budú držať za moju ženu a tak oberú len mňa.»

Dobrosrdečná pani vyhovelá tejto žiadosti bojazlivého cestovateľa a uschovala jeho tisíc dollárov do svojich šiat. Sotva že to urobila, už vyskočili štyria zbojníci zpoza krov a s krikom: «Bohu dušu a nám peniaze!» zastavili kone. Kočíš v strachu o svoj život ani nemuknul. Dvaja ozbrojení ľudia držali kone a druhí dvaja zbojníci namieriac svoje pištole do čela cestovateľom nadložili dlane pred ustrašeného človeka a ženskú. Cestovateľ hneď vyňal svoj pugilár a niekoľko dollárov, ktoré si bol mimo tých tisíc ponechal, vsypal na dlaň zbojníkovu tešiac sa pritom, že bol tak opatrným a dal si schovať svoje peniaze spolucestovateľke. Ale jako bol prekvapený, keď pri ňom sediaci žena riekla druhému zbojníkovi, ktorý ju začal prehliadať:

«Ja nemám viac pri sebe jako týchto tisíc dollárov, a s tým siahla medzi sukne a oddala zbojníkovi peniaze svojho spolucestovateľa.

Zloději sa tomuto potešili a stréiac peniaze do vaku, nechali obkradených cestovateľov na pokoji.

Keď zloději ušli opäť do hôr, úbohý cestovateľ začal robiť ženskej výčitky, že prečo tak ľahkoverne oddala jeho tisíc dollárov zbojníkom, že ho takto priviedla

o celý jeho majetok a začal premýšľať, či tá ženská ne-
stojí vo spojení s tými zbojníkmi.

Pani sa tajomne usmievala a tešila úbohého cestovateľa, že sa všetko obráti k dobrému, že sa mu peniaze prinavrátia aby len bol spokojný.

Ubohý cestovateľ nevedel čo si má myslieť o ženskej, ktorá ho pozvala do jej domu, keď došli do mesta v ktorom bývala. Cestovateľ jej prisľúbil, že príjde do jej domu, lebo nemajúc ani groša, nevedel čo si má počať v cudzom meste.

V dome tej panej bol veľmi vládne prijatý a dobre ubostený, ale smútok za jeho peniazmi neodchádzal s jeho tvárou. Manžel tej panej zbadajúc toto hneď, chytil cestovateľa za ruku a riekol:

«Tu máte vašich tisíc dollárov, milý pane, ktoré moja žena oddala zlodejom v strachu, lebo ona sama mala zašité v sukňach 20.000 dollárov, ktoré jako našu úsporu vyzdvihla zo sporiteľne a jestli by ju zbojníci boli prehliadali, isteže by boli tú summu od nej odobrali. Prijmite tedy týchto tisíc dollárov, lebo my skorej môžeme škodovať z 20.000 dollárov jedon tisíc, ako vy tisíc, lebo vy by ste boli na takýto spôsob privedený na mizinu!»

Prekvapený cestovateľ vrele ďakoval šľachetnému človeku za náhradu ztratených peňazí a po dobrej hostine opustil pohostinný dom dobrosrdečných manželov.

CHÝRNIK.

Jeho Veličenstvo kráľ prišiel do Budapešti v sobotu dňa 6. júna ráno, aby bol prítomný pri slávnostiach, ktoré sa odávajú teraz. A síce dňa 6. t. m. kráľ položil základný kameň pre stavbu nového krídla kráľovskej paloty v Budíne a dňa 8. t. m., z príležitosti výročného dňa korunácie, prijme holdovanie oboch snemovien a právomocností.

Dedic trónu arciknieža Franc Ferdinanda, ktorý sa teraz zdržuje v Schönbrune, cíti sa teraz veľmi dobre. Lekári majú nádej, že sa z ťažkej choroby úplne vyľieči.

Zlomyslný skutok. Koncom minulého týždňa dakys zlomyslný človek položil na železničné šiny v chotari obce Okolično (lpt. stol.) veľký kameň a je veľké šťastie, že sa vlak nevyšinul z kofajnic. Jakonáhle rušeň osobného vlaku prišiel na kameň, vodič vlaku lokomotivu hneď zastavil a tak predišiel nešťastiu. Zlomyselného človeka hľadajú teraz žandári.

Telocvičné závody. Z príležitosti millennia dňa 3. a 4. júna odávajú sa v Budapešti telocvičné závody uhorských žiakov. Jeho veličenstvo kráľ bol si tiež obzreť šikovnosť v telocviku budúcich vojakov.

Požiar a lejaky. V biharskej obci Rév zúril strašný požiar, ktorý 160 domov obrátil na popol. — V Ostrihome a na okolí 29. mája veľký lejak narobil mnoho škody na poľných úrodách. Lejak sa pretiahol do hon-tianskej stolice a tam na jednotlivých miestach narobil mnoho škody. — V Segsárde a na okolí zpusťošil lejak novovysadené vinice.

Usporiadanie knazských plátov. Hlavnomestský knazi katolícki žiadali pre seba a pre svojich kaplánov povýšenie platu od hlavnomestskej rady. Patričné výbory hlavnomestskej rady sa s touto otázkou zaoberaly a vyslaly osobitý výbor, ktorý má preskúmať dôchodkové pomery plebanii a potom podať ohľadom toho návrh.

Zpusťošená obec. Vrch nad švajciarskou obcou Kinholtz sa rúca a už dosavád veľké spusty kamenia väčšiu časťku obce obrátili na nivoč. Obyvatelia boli nútení opustiť obec, lebo neboli istí ani so svojim životom.

Veľké nešťastie v Moskve. Z príležitosti korunácie ruského cára v Moskve usporiadali slávnosti aj pre ľud. Na lúke za mestom mali sa rozdávať ľudu nápoje a pokrmy a preto sa tam zišlo z okolia vyše pol miliona ľudstva. Ľudstvo sa nevedelo dočkať pokým začnú jedlá a nápoje rozdávať, vrhlo sa na budy v ktorých boli sudy s nápojom a nastal obrovský stisk, polícia cheela ľud zadržať, nastal hrozny zmätok, bitka, stisk, pričom mnohí ľudia, obzvlášte ženy a deti padli na zem a davami ľudstva boli rozšliapaní. Keď s ťažkosťou bol poriadok uvedený, našli rozšliapaných 380 ľudí a 620 ťažko a mnohých ľahšie ranených. Jako zprávy hovoria, počet rozšliapaných a tých, ktorí jako ťažko ranení boli dopravení do nemocnice a tam zomreli, činí 1138 osob. — Tak veľké nešťastie sa sotva kedy udalo na svete.

Koľko ľudí žije v Európe. Našu časťku zeme obývalo lanského roku 367,449.500 duší; dľa spočítania ľudu r. 1885 mala Európa pred 10 rokmi 337,526.700 obyvateľov, tak sa tedy rozmnožil počet obyvateľstva o 29,922.600 duší. Medzi väčšími štátmi sa rozmnoženie obyvateľstva nasledovne rozvrhuje: v Rusku sa rozmnožilo obyvateľstvo o 12,510.800 duší, v Nemecku o 4,522.600, v Rakúsko-Uhorsku o 3,522.600, v Anglicku o 2,452.400, v Taliansku o 1,522.800, v Turecku o 1,100.000, konečne vo Francúzsku rozmnožil sa počet obyvateľstva len o 671.000 duší.

Trikrát tri je deväť a že je toto skutočná pravda najlepšie sú o tom presvedčení manželia Waltersovi na farme 18 mil vzdialenej od kalifornského mesta Ukiahu: majú 9 detí asice troje trojčeniec po sebe, všetky živé a zdravé. Medzi prvými a druhými uplynuly tri roky a medzi druhými a tretími 12 rokov. Matka je rodom z Quebecku a 40 rokov stará, súc podruhy krát vydaná. Prvému mužovi venovala dvoje trojčeniec, a keď jej muž zomrel, vydala sa za Georga Walterse a darovala i tomuto zase trojčatá roku 1895. Prví boli 2 chlapeci a 1 dievča, druhé všetky dievčence a tretie opäť 2 chlapeci a 1 dievča.

KU OBRÁZKU.

Stará mat' s vnúčatmi.

Náš obrázok predstavuje ten milý výjav, keď stará matička natešená dobrým chovaním sa svojich vnúčat snaží sa im zaštepíť do nevinných srdiečok lásku a dôveru k Bohu. Porozumiteľnými slovami vykladá im modlitbu k Otcu nebeskému a jej vrúcou žiadosťou je, aby videla svoje vnúčatá nábožné, hodné a zdravé a aby ich nikdy neštihlo nič žalostného.

K OBVESELENIU.

Preto.

Syn: Ľanko, prečo sú na obrazoch rámy?

Otec: Ty sprosták, nuž preto aby vedeli maliari kde majú prestať maľovať.

Na ulici.

— Vy ste to, ktorý mi večera večer vypálil zaucho na ulici?

— Veľmi ľutujem — nie!